

МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра педагогіки та психології

Бедан В.Б.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до організації самостійної роботи
для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
освітньо-професійної програми спеціальності 053 Психологія»
денної та заочної форм навчання**

Одеса 2024

Рекомендовано навчально-методичною радою Міжнародного гуманітарного університету протокол № 1 від 30 серпня 2024 р.

Укладач

Бедан В.Б. – кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки та психології Міжнародного гуманітарного університету

Рецензенти:

Мелечнук Н.І. – кандидат психологічних наук, доцент, завідувач кафедри педагогіки та психології Міжнародного гуманітарного університету.

Саннікова О.П. – доктор психологічних наук, професор, професор кафедри загальної та диференціальної психології Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського».

Навчально-методичні рекомендації до практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Теоретичні основи психологічної реабілітації» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня освітньо-професійної програми спеціальності 053 «Психологія» денної та заочної форми навчання [Електронне видання]. Одеса: МГУ, 2024. 40 с.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	4
Очікувані результати навчання.....	7
Тематичний зміст навчальної дисципліни.....	8
Структура навчальної дисципліни	10
Теми практичних занять та методичні рекомендації до підготовки.....	11
Завдання до самостійної роботи та методичні рекомендації до їх виконання	19
Приклад тестових завдань для самоперевірки	26
Питання до підсумкового контролю	33
Форми підсумкового контролю успішності здобувачів.....	35
Критерії оцінювання	36
Перелік рекомендованої літератури.....	38

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Методичні рекомендації розроблені для вивчення навчальної дисципліни «Теоретичні основи психологічної реабілітації» здобувачами вищої освіти, що навчаються на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти спеціальності 053 «Психологія», на кафедрі педагогіки та психології Міжнародного гуманітарного університету.

Методичні рекомендації містять плани практичних занять, завдання для виконання під керівництвом викладача та самостійної роботи студентів, питання для самоконтролю, описові та творчі завдання, проблемні ситуації для самостійної роботи з курсу, тематику навчально-дослідних завдань, список рекомендованої літератури, перелік екзаменаційних питань.

Дисципліна «Теоретичні основи психологічної реабілітації» у системі підготовки сучасних психологів займає важливе місце, її вивчення потребує особливої уваги та зусиль, враховуючи особливості спеціальної, у тому числі медичної термінології. **Предмет** навчальної дисципліни полягає у вивченні технології реабілітаційної та соціотерапевтичної роботи з особами, що страждають психічними порушеннями і знайомство з відповідними поняттями; знань про психотерапевтичний підхід при кризових станах, при суїцидах і про причини суїцидальної поведінки; визначення людей, що особливо піддані ризику суїциду; епідеміології суїцидів, знань про зловживання і залежність від психотропних речовин (хвороби залежності), про умови їхнього виникнення, поширеності і наслідках.

Мета курсу – оволодіння знаннями щодо психологічної реабілітації осіб з психосоматичними та психічними захворюваннями, осіб з девіантними формами поведінки, особливо залежних від наркотичних, хімічних, медикаментозних засобів та алкоголю, осіб в екстремальних ситуаціях та кризових станах.

Під час вивчення навчальної дисципліни «Теоретичні основи психологічної реабілітації» здобувачі повинні:

знати:

- предмет реабілітаційної психології;
- базові чинники в психологічній реабілітації;
- напрями психологічної реабілітації;
- стадії відновлення та їх комплексну характеристику;
- методи психологічної реабілітації;
- особливості складання реабілітаційних програм;

- особливості психологічної реабілітації осіб з різними видами травматизації;
- основні методи та підходи вчені до проведення реабілітації хворим та особам з межовими психосоматичними (сомато-психічними) станами;
- основи реабілітаційної психології, предмет, структуру, головні поняття, закони та функцію вищої нервової діяльності в контексті з методологією реабілітації;
- загальний зміст соціальних та окремих галузевих теорій реабілітації та тренінгового спілкування;
- питання методології, методик та технологій в проведенні конкретних досліджень;
- шляхи реалізації досліджень та психологічних технологій у практичній діяльності психолога;
- основи психології лікувального процесу та методологію психовпливу на психіку і поведінку хворого;
- сучасні соціальні, сімейні, професійні, вікові, особистісні, медично-фінансові, педагогіко-виховні проблеми що впливають на реабілітаційну діяльність та на поліпшення умов і способу здорового життя людей.
- основні методи корекції психіки і поведінки хворих з використанням медичних засобів.

вміти:

- формулювати проблему, яка розглядається;
- визначати мету і завдання дослідження;
- аналізувати попередні знання з метою їх використання при організації реабілітаційної допомоги;
- формулювати завдання реабілітаційного процесу;
- визначати потребу у використанні методів психологічної реабілітації;
- розробляти реабілітаційну програму;
- володіти методами психологічної реабілітації;
- проводити клініко-фізіологічну, психофізіологічну діагностику, аналізувати та складати програму проведення реабілітаційних засобів;
- використовувати на практиці результати емпіричних досліджень при проведенні лікувального процесу, психокорекції з метою своєчасного впровадження адекватної психологічної реабілітації;
- об'єктивно сприймати і оцінювати погляди різних авторів на розуміння психологічних проблем, етіопатогенезу захворювання, підходу до методів психокорекції, психології лікувального процесу, психологічного та соціо професійного тренінгу і реабілітації в цілому;

- використовувати в професійній діяльності форми і методи реабілітаційної професійної та соціальної адаптації пацієнтів, належно від вікової категорії, в соціумі;
- вибирати найбільш ефективні варіанти розв'язання проблем пацієнта і впровадження в лікувальний процес кваліфікованої психотерапії та адекватної реабілітації.

володіти:

- основних підходів до проведення досліджень та ефективності проведення психотерапії, психотренінгів, інших реабілітаційних заходів у лікувальному процесі хворого;
- прийоми, тренінги, які можуть бути використані у практичній роботі
- використання технік психологічної реабілітації, методів відновлення окремих психічних функцій;
- самостійно розробляти стратегію психологічного реабілітаційного процесу;
- будувати моделі ефективної поведінки клієнта у майбутньому;
- володіння методами психологічної допомоги при психосоматичних, психіатричних захворюваннях та неврозах, при надзвичайних ситуаціях, при девіантній поведінці тощо.
- оцінювати результати психологічної реабілітації.

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Процес вивчення навчальної дисципліни спрямований на формування елементів наступних компетентностей:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК3. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії.

Спеціальні (фахові) компетентності

СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.

СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

СК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики.

СК11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

СК12. Здатність використовувати теоретичні та практичні знання у сфері психологічної реабілітації.

Програмні результати навчання:

ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.

ПР13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.

ПР15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

ПР16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.

ПР19. Здійснювати та реалізовувати заходи психологічної реабілітації для осіб, які її потребують.

ТЕМАТИЧНИЙ ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Предмет психології реабілітаційної діяльності. Загальні аспекти реабілітаційної діяльності

Історичні аспекти виникнення реабілітології як науки та практичної дисципліни. Розвиток реабілітації в умовах військових конфліктів. Формування реабілітології як науки та практичної дисципліни. Визначення предмета психології реабілітації. Завдання та функції психолога у сфері реабілітації. Місце психології у структурі реабілітаційних наук. Загально-психологічні засади реабілітації та профілактики. Основні напрямки та галузі реабілітаційної діяльності

Тема 2. Поняття про стрес. Важливість розуміння впливу стресових чинників на людину в реабілітології

Історія розвитку концепцій про стрес та його вплив на людину. Сучасні підходи до вивчення стресу. Стрес як емоційний стан. Зв'язок стресу з емоціями та поведінкою. Роль розуміння стресу у практиці реабілітаційного психолога. Вплив стресових чинників на хід реабілітаційного процесу. Фізіологічний та психологічний стрес. Еустрес та дистрес. Відмінність між позитивним (еустресом) та негативним (дистресом) стресом. Загальні чинники зовнішнього середовища, які викликають стрес у людини. Основні вчення про посттравматичну стресову реакцію, її форми.

Тема 3. Робота з мотивацією як ключовий чинник в реабілітації

Основні підходи щодо психічного стану людини, яка потребує реабілітації. Взаємозв'язок між психічним станом і мотиваційною сферою. Принципи та підходи до мотивації людини в реабілітаційному процесі. Принцип індивідуалізації мотиваційних стратегій. Принцип участі клієнта у власному відновленні. Принцип підтримки автономії та віри у власні сили. Огляд сучасних інтеграційних методів в роботі з мотивацією в реабілітаційній діяльності.

Тема 4. Наративна реабілітологія: прикладні аспекти

Основи наративного методу в реабілітології. Роль особистісної історії у процесі психологічної реабілітації. Проективність та інтроєктивність психіки людини. Огляд патернів та імпровізацій в наративній реабілітології. Типові життєві сюжети в реабілітаційних історіях.

Тема 5. Реабілітація при хронічних соматичних захворюваннях

Основи використання реабілітації при психосоматичних захворюваннях. Методологічні засади реабілітації при хронічних соматичних захворюваннях. Реакції на хворобу: заперечення, страх, агресія, апатія. Потреба в психологічній підтримці як елементі комплексної допомоги. Психоемоційне вигорання, втома від лікування. Когнітивно-поведінковий підхід у реабілітації.

Тема 6. Реабілітаційна психологічна допомога при психосоматичних захворюваннях, онкозахворюваннях, при неврозах

Історико-теоретичний аналіз реабілітації при неврозах. Погляди З. Фрейда на природу неврозів. Внесок К. Юнга, А. Адлера у розуміння механізмів невротичних станів. Розвиток ідей у психоаналітичній традиції щодо реабілітації. Сучасні підходи до психологічної допомоги при онкозахворюваннях. Сучасні підходи до психологічної допомоги при неврозах. Роль психолога в команді з лікарями, соціальними працівниками, реабілітологами.

Тема 7. Психологія та реабілітологія кризових станів

Основи реабілітології кризових станів. Методологічні засади, що лежать в основі кризової реабілітації. Основи вчень про типологію кризових станів та види психотравмівних ситуацій. Базові принципи психологічної реабілітації кризових станів. Досвід застосування психологічної реабілітації кризових станів. приклади реабілітації після надзвичайних подій (війна, аварії, COVID-19). Основні засади міждисциплінарної взаємодії в реабілітології кризових станів. Етичні та культурні аспекти кризової реабілітації.

Тема 8. Комплексна модель психолого-педагогічної реабілітації дітей.

Основні теоретичні підходи до реабілітації дітей. Ознайомлення з моделлю психолого-педагогічної реабілітації дітей. Етичні засади психолого-педагогічної реабілітації дітей. Основи психологічної реабілітації девіантних дітей та підлітків. Мовленнєвий розвиток як складова психолого-педагогічної реабілітації дітей.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма				Заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		лекц.	прак	сам. роб.		лекц.	прак	сам. роб.
Тема 1. Предмет психології реабілітаційної діяльності. Загальні аспекти реабілітаційної діяльності	18	2	2	14	18	2	2	14
Тема 2. Поняття про стрес. Важливість розуміння впливу стресових чинників на людину в реабілітології	18	2	2	14	18	-	-	18
Тема 3. Робота з мотивацією як ключовий чинник в реабілітації	18	4	4	10	18	2	2	14
Тема 4. Наративна реабілітологія: прикладні аспекти	18	4	4	10	18	2	-	14
Тема 5. Реабілітація при хронічних соматичних захворюваннях	18	4	4	10	18	-	-	18
Тема 6. Реабілітаційна психологічна допомога онкозахворюваннях, при неврозах	20	4	4	12	20	-	2	18
Тема 7. Психологія та реабілітологія кризових станів	20	4	4	12	20	2	-	18
Тема 8. Комплексна модель психолого-педагогічної реабілітації дітей	20	4	4	12	20	-	2	20
Усього годин	150	28	28	94	150	8	8	134
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ - ЕКЗАМЕН								

ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПІДГОТОВКИ

Тема 1. ПРЕДМЕТ ПСИХОЛОГІЇ РЕАБІЛІТАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. ЗАГАЛЬНІ АСПЕКТИ РЕАБІЛІТАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Питання до практичних занять:

1. Історичні аспекти виникнення реабілітології як науки та практичної дисципліни.
2. Зв'язок реабілітації та профілактики. Комплексний та системний характер реабілітаційного процесу.
3. Напрямки та галузі реабілітології.
4. Поняття стигматизації, психологічні, педагогічні та соціальні аспекти стигматизації.

Питання для самоконтролю:

1. Які ключові етапи розвитку реабілітології можна виділити?
2. Хто є засновниками реабілітаційної діяльності як наукового напрямку?
3. Як змінювалися уявлення про реабілітацію в різні історичні періоди?
4. У чому полягає зв'язок між профілактикою та реабілітацією?
5. Які основні принципи комплексного підходу в реабілітації?
6. Чим реабілітаційна система відрізняється від окремих медичних чи психологічних втручань?
7. Які основні види реабілітації ви знаєте (медична, психологічна, соціальна, професійна тощо)?
8. Які галузі практичного застосування реабілітології існують сьогодні?
9. Як здійснюється взаємодія між фахівцями різних напрямків у реабілітаційному процесі?
10. Що таке стигматизація з точки зору психології?
11. Який вплив має стигматизація на процес реабілітації?
12. Які методи подолання стигматизації використовуються в соціальній та педагогічній практиці?

Література:

- ✓ Бойко Г. М. Реабілітаційна психологія : посібник [для студ. вищ. навч. закл.]. Полтава: АСМІ, 2010. 240 с.
- ✓ Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник. Том 1. Київ, 2018. 208 с.
- ✓ Черненко М.І., Аршава І.Ф. Медико-соціальна і психологічна реабілітація хворих та інвалідів. Дніпропетровськ, 2007. 606 с.

Тема 2. ПОНЯТТЯ ПРО СТРЕС. ВАЖЛИВІСТЬ РОЗУМІННЯ ВПЛИВУ СТРЕСОВИХ ЧИННИКІВ НА ЛЮДИНУ В РЕАБІЛОЛОГІЇ

Питання до практичних занять:

1. Історія розвитку концепцій про стрес та його вплив на людину.
2. Поняття про загальну адаптивну реакцію та її неспецифічність.
3. Типологія стресу.
4. Фізіологічний та психологічний стрес. Еустрес та дистрес.
5. Загальні чинники зовнішнього середовища, які викликають стрес у людини. Посттравматична стресова реакція, її форми.

Питання для самоконтролю:

1. Хто вперше ввів термін «стрес» у науковий обіг?
2. Як змінювались уявлення про стрес у різні періоди розвитку психології та медицини?
3. Які основні наукові теорії стресу ви знаєте?
4. Що таке загальна адаптаційна реакція організму?
5. Які фази включає адаптаційний синдром (за Г. Сельє)?
6. Які основні види стресу існують?
7. Чим відрізняється короткочасний стрес від хронічного?
8. У чому полягає відмінність між фізіологічним і психологічним стресом?
9. Що таке еустрес, і яку роль він відіграє в житті людини?
10. Чим небезпечний дистрес?
11. Які типові зовнішні чинники викликають стрес?

Література:

- ✓ Бойко Г. М. Реабілітаційна психологія : посібник [для студ. вищ. навч. закл.]. Полтава: АСМІ, 2010. 240 с.
- ✓ Єгорова О. Б. Реабілітаційна психологія: курс лекцій. Навчально-методичний посібник для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 053 Психологія. Слов'янськ: Вид-во Б.І.Маторіна, 2018. 132 с.
- ✓ Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник. Том 1. Київ, 2018. 208 с.

Тема 3. РОБОТА З МОТИВАЦІЄЮ ЯК КЛЮЧОВИЙ ЧИННИК В РЕАБІЛІТАЦІЇ

Питання до практичних занять:

1. Психічний стан людини, яка потребує реабілітації: діагностика та вибір адекватних засобів реабілітації.
2. Принципи та підходи роботи з мотивацією в практичній психології. Орієнтація на вирішення як один з ефективних сучасних підходів в реабілітаційній психології та психотерапії.
3. Робота з ресурсами та їх евакуацією в реабілітаційній психології.
4. Вживання, сенс життя та реабілітація. Мотивація людини до реабілітації.

Питання для самоконтролю:

1. Як психічний стан впливає на мотивацію до участі в реабілітації?
2. Як здійснюється підбір психологічних засобів з урахуванням індивідуального стану клієнта?
3. Які основні принципи ефективної мотиваційної роботи у психології?
4. Що таке підхід, орієнтований на вирішення, і як його застосовують у реабілітації?
5. Що таке психологічні ресурси, і як їх ідентифікувати у клієнта?
6. Як пов'язані мотивація до життя і процес реабілітації?
7. У чому полягає роль сенсу життя у подоланні кризових станів?

Література:

- ✓ Бойко Г. М. Реабілітаційна психологія : посібник [для студ. вищ. навч. закл.]. Полтава: АСМІ, 2010. 240 с.
- ✓ Євдокимова Н. О., Зливков В. Л., Лукомська С. О., Федан О. В. Особистість у кризових ситуаціях: огляд сучасних психодіагностичних методик: навч. посіб. Миколаїв: Іліон, 2016. 341 с.
- ✓ Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник. Том 1. Київ, 2018. 208 с.

Тема 4. НАРАТИВНА РЕАБІЛІТОЛОГІЯ: ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ

Питання до практичних занять

1. Поняття про наративність.
2. Наративний метод в реабілітології.
3. Проективність та інтроєктивність психіки людини.
4. Принцип дії аналогії та метафори в психологічному супроводі.
5. Робота з мотивацією та сила прикладу.
6. Побудова розповіді в реабілітаційному просторі.
7. Патерни та імпровізація в наративній реабілітології.

Питання для самоконтролю:

1. Що таке наратив у психологічному контексті?
2. У чому полягає суть наративного підходу в реабілітаційній практиці?
3. Як можна трансформувати негативні життєві історії клієнта у позитивні?
4. Що таке проекція та інтроєкція у психічному житті особистості?
5. Як ці процеси впливають на формування життєвих історій? Яке значення мають ці механізми в наративній роботі?
6. Яку роль відіграють метафори в терапевтичному процесі?
7. У чому цінність символічного мислення в реабілітації?
8. Які елементи «сили прикладу» особливо ефективні в реабілітаційному контексті?
9. Як фахівець допомагає клієнту у формуванні нового бачення власної історії?
10. Що таке патерни в контексті особистих історій?

Література:

- ✓ Бойко Г. М. Реабілітаційна психологія : посібник [для студ. вищ. навч. закл.]. Полтава: АСМІ, 2010. 240 с.
- ✓ Єгорова О. Б. Реабілітаційна психологія: курс лекцій. Навчально-методичний посібник для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 053 Психологія. Слов'янськ: Вид-во Б.І.Маторіна, 2018. 132 с.
- ✓ Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник. Том 1. Київ, 2018. 208 с.

Тема 5. РЕАБІЛІТАЦІЯ ПРИ ХРОНІЧНИХ СОМАТИЧНИХ ЗАХВОРЮВАННЯХ

Питання до практичних занять

1. Основи використання реабілітації при психосоматичних захворюваннях.
2. Методологічні засади реабілітації при хронічних соматичних захворюваннях. Характеристика психологічних факторів виникнення психосоматичних захворювань та їх психологічні прояви.
3. Реакції на хворобу: заперечення, страх, агресія, апатія.
4. Психоемоційне вигорання, втома від лікування.
5. Когнітивно-поведінковий підхід у реабілітації.

Питання для самоконтролю:

1. У чому полягають основні психологічні прояви психосоматичних розладів?
2. Які психологічні фактори сприяють розвитку психосоматичних порушень?
3. Які основні цілі та завдання реабілітації при психосоматичних розладах?
4. У чому полягає методологічна основа реабілітаційного підходу при хронічних захворюваннях?
5. У чому полягає феномен «емоційного вигорання» в осіб із хронічними захворюваннями?
6. Які ознаки заперечення хвороби?
7. Яке місце займає когнітивно-поведінкова терапія у комплексній реабілітації?

Література:

- ✓ Бойко Г. М. Реабілітаційна психологія : посібник [для студ. вищ. навч. закл.]. Полтава: АСМІ, 2010. 240 с.
- ✓ Седих К. В. Основи психотерапії: навч. Посібник. Київ: Академвидав, 2016. 191 с.
- ✓ Шевцов А. Г. Методичні основи організації соціальної реабілітації дітей з вадами здоров'я: монографія. К.: НТІ «Інститут соціальної політики», 2004. 239 с.

Тема 6. РЕАБІЛІТАЦІЙНА ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА ОНКОЗАХВОРЮВАННЯХ, ПРИ НЕВРОЗАХ

Питання до практичних занять

1. Історико-теоретичний аналіз реабілітації при неврозах.
2. Розвиток ідей у психоаналітичній традиції щодо реабілітації.
3. Погляди З. Фрейда на природу неврозів.
4. Внесок К. Юнга, А. Адлера у розуміння механізмів невротичних станів.
5. Сучасні підходи до психологічної допомоги при онкозахворюваннях.
6. Сучасні підходи до психологічної допомоги при неврозах.
7. Роль психолога в команді з лікарями, соціальними працівниками, реабілітологами.

Питання для самоконтролю:

1. У чому полягає розвиток психоаналітичних ідей щодо реабілітації осіб із неврозами?
2. Як З. Фрейд трактував природу неврозів?
3. Який внесок у розуміння невротичних станів зробили К. Юнг та А. Адлер?
4. Які основні напрямки психологічної допомоги використовуються при онкозахворюваннях?
5. Які основні напрямки психологічної допомоги використовуються при неврозах?
6. Як психолог взаємодіє з лікарями, соціальними працівниками та реабілітологами у процесі допомоги пацієнтам?

Література:

- ✓ Бойко Г. М. Реабілітаційна психологія : посібник [для студ. вищ. навч. закл.]. Полтава: АСМІ, 2010. 240 с.
- ✓ Седих К. В. Основи психотерапії: навч. Посібник. Київ: Академвидав, 2016. 191 с.
- ✓ Шевцов А. Г. Методичні основи організації соціальної реабілітації дітей з вадами здоров'я: монографія. К.: НТІ «Інститут соціальної політики», 2004. 239 с.

Тема 7. ПСИХОЛОГІЯ ТА РЕАБІЛІТОЛОГІЯ КРИЗОВИХ СТАНІВ

Питання до практичних занять

1. Основи реабілітології кризових станів.
2. Методологічні засади, що лежать в основі кризової реабілітації.
3. Основи вчень про типологію кризових станів та види психотравмівних ситуацій.
4. Базові принципи психологічної реабілітації кризових станів.
5. Досвід застосування психологічної реабілітації кризових станів.
6. Основні засади міждисциплінарної взаємодії в реабілітології кризових станів.
7. Етичні та культурні аспекти кризової реабілітації.

Питання для самоконтролю:

1. Які основні завдання реабілітації у кризових ситуаціях?
2. Які базові принципи психологічної реабілітації при кризових станах?
3. Як змінюється поведінка та емоційний стан людини в умовах психологічної кризи?
4. Які події можуть вважатися психотравмівними?
5. Наведіть приклади психологічної реабілітації після війни, техногенних катастроф або пандемії COVID-19.
6. Які результати спостерігались у людей, що пройшли кризову психологічну допомогу?
7. Яку роль відіграє психолог у міждисциплінарній команді під час кризової реабілітації?
8. Чому важливо враховувати культурний контекст під час кризової реабілітації?

Література:

- ✓ Волошина П. В., Марути Н. О. Соціально-стресові розлади (клініка, діагностика, профілактика) / за ред.: Харків: Строков Д.В., 2016. 335 с.
- ✓ Єгорова О. Б. Реабілітаційна психологія: курс лекцій. Навчально-методичний посібник для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 053 Психологія. Слов'янськ: Вид-во Б.І.Маторіна, 2018. 132 с.
- ✓ Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник. Том 2. Київ, 2018. 240 с.

Тема 8. КОМПЛЕКСНА МОДЕЛЬ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДІТЕЙ

Питання до практичних занять

1. Ознайомлення з моделлю психолого-педагогічної реабілітації дітей.
2. Основні теоретичні підходи до реабілітації дітей.
3. Етичні засади психолого-педагогічної реабілітації дітей.
4. Основи психологічної реабілітації девіантних дітей та підлітків.
5. Мовленнєвий розвиток як складова психолого-педагогічної реабілітації дітей.

Питання для самоконтролю:

1. Які основні функції виконує психолого-педагогічний відділ у реабілітаційному центрі?
2. Які основні теоретичні підходи використовуються у психолого-педагогічній реабілітації дітей?
3. Як організовується співпраця психолога, педагога і сім'єю?
4. Чому важливо враховувати вікові та культурні особливості дитини?
5. Яку роль відіграє середовище у процесі реабілітації девіантних дітей та підлітків?
6. Чому мовленнєвий розвиток є важливою складовою дитячої реабілітації?

Література:

- ✓ Групові форми роботи в системі психосоціальної допомоги дітям і сім'ям, що опинились у складних життєвих обставинах внаслідок військових дій (досвід упровадження) / заг. ред. В. Г. Панка, І. І. Ткачук. Київ : Ніка-Центр, 2020. 122 с.
- ✓ Організація психотерапевтичної допомоги в системі реабілітації хворих та інвалідів з психічними та поведінковими розладами, кризовими станами і потерпілих в результаті техногенних аварій і катастроф в умовах реформування охорони здоров'я. методичні рекомендації. Донецьк, 2013. 83 с.

ЗАВДАННЯ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ТА МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ЇХ ВИКОНАННЯ

Тема 1. ПРЕДМЕТ ПСИХОЛОГІЇ РЕАБІЛІТАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. ЗАГАЛЬНІ АСПЕКТИ РЕАБІЛІТАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Підготуйте письмові матеріали та доповіді на проблемні питання реабілітаційної практики.

1. Проаналізувати зв'язок реабілітації з профілактикою.
2. Визначити важливість відновлення соціальних та професійних зв'язків людини в процесі реабілітації.
3. Виділити завдання Міжнародної класифікації функціонування для визначення стану, у т.ч. психологічного.

Розкрити зміст поняття компенсації в психологічному розвитку та реабілітації людей з особливими потребами.

Проаналізувати та засвоїти матеріал про основні напрямки та галузі реабілітології.

Підготувати доповіді:

1. Реабілітаційна психологія, її визначення місце в системі реабілітації та психологічних дисциплін
2. Історичні корені реабілітаційної психології.
3. Визначальні характеристики і професійні функції реабілітолога, психолога-психотерапевта. Зміст праці психотерапевта.
4. Реабілітаційне консультування. Базова освіта реабілітаційного консультанта. Професії, зв'язані з процесом реабілітації. Професійні функції консультанта по реабілітації.
5. Психологічні аспекти реабілітології людини з тілесними обмеженнями, соматичними та психосоматичними розладами
6. Зміст соціально–психологічної реабілітації та її проблеми в сучасний період.
7. Основи соціальної та психологічної реабілітації у зарубіжних країнах.

Тема 2. ПОНЯТТЯ ПРО СТРЕС. ВАЖЛИВІСТЬ РОЗУМІННЯ ВПЛИВУ СТРЕСОВИХ ЧИННИКІВ НА ЛЮДИНУ В РЕАБІЛІТОЛОГІЇ

Опрацюйте літературу та підготуйте короткий конспект (1-2 сторінки) на тему: «Класичні та сучасні концепції стресу: еволюція наукових уявлень».

Аналітичне завдання:

Проаналізуйте відмінності між еустресом та дистресом. Складіть порівняльну таблицю за такими критеріями:

- ✓ Характер впливу на організм
- ✓ Приклади ситуацій
- ✓ Наслідки для психічного та фізичного стану
- ✓ Роль у процесі реабілітації

Підготувати доповіді:

1. Історія вивчення стресу: від Ганса Сельє до сучасних теорій.
2. Фізіологічна та психологічна природа стресу.
3. Еустрес і дистрес: порівняльна характеристика позитивного та негативного стресу.
4. Роль емоцій у формуванні стресових реакцій.
5. Поведінкові прояви стресу: від агресії до апатії.
6. Сучасні підходи до вивчення стресу в психології та медицині.
7. Зовнішні чинники середовища як джерело стресу: оцінка ризиків для здоров'я.
8. Зв'язок стресу з ефективністю реабілітаційного процесу.
9. Психоемоційна стійкість як фактор ефективного подолання стресу.
10. Роль саморегуляції в подоланні стресових станів у процесі реабілітації.

Тема 3. РОБОТА З МОТИВАЦІЄЮ ЯК КЛЮЧОВИЙ ЧИННИК В РЕАБІЛІТАЦІЇ

Підготувати доповіді

1. Принципи та підходи роботи з мотивацією в практичній психології.
2. Орієнтація на вирішення як один з ефективних сучасних підходів в реабілітаційній психології та психотерапії.
3. Робота з ресурсами та їх евакуацією в реабілітаційній психології.
4. Парадоксальні підходи в активації та мобілізації реабілітаційного процесу.
5. Використання сучасних інтеграційних методів в роботі з мотивацією в реабілітаційній діяльності.
6. Принципи побудови мотивуючих історій.

Практичне завдання: підготувати приклади вражаючих історій про успішну реабілітацію людини.

Тема 4. НАРАТИВНА РЕАБІЛІТОЛОГІЯ: ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ

Підготувати доповіді

1. Використання медіа-ресурсів, відеоматеріалу в наративній реабілітології.
2. Конструювання історій в наративній реабілітології.

Практичне завдання

- ✓ Надати приклади історій про компенсацію фізичних обмежень.
- ✓ Надати приклади історій про компенсацію з генетичними та психологічними розладами.
- ✓ Надати приклади з життя видатних психологів стосовно реабілітації та компенсації людини.

Тема 5. РЕАБІЛІТАЦІЯ ПРИ ХРОНІЧНИХ СОМАТИЧНИХ ЗАХВОРЮВАННЯХ

Підготувати презентації

1. Психосоматичні захворювання: від розуміння до ефективної реабілітації.
2. Роль психології в комплексній реабілітації пацієнтів із хронічними соматичними хворобами.
3. Емоційні реакції на хворобу: як заперечення, страх і агресія впливають на процес лікування.

4. Психологічна підтримка як невід'ємна частина реабілітації при хронічних захворюваннях.
5. Психоемоційне вигорання у пацієнтів: причини, симптоми та шляхи подолання.
6. Когнітивно-поведінкові техніки у реабілітації: зміна мислення – зміна життя.
7. Стрес і хронічні захворювання: методи зниження впливу стресу на здоров'я.
8. Апатія і бездіяльність при хворобі: як допомогти пацієнту повернути мотивацію.

Практичне завдання

Аналіз емоційних реакцій на хворобу

Мета: навчитися ідентифікувати та розуміти основні емоційні реакції пацієнта на хворобу (заперечення, страх, агресія, апатія) та розробити короткі рекомендації для психологічної підтримки.

Інструкція:

1. Уявіть, що до вас звернувся пацієнт із хронічним захворюванням. Описано такі його поведінкові прояви:
 - ✓ Він часто уникає розмов про хворобу і відмовляється від лікування (заперечення).
 - ✓ Відчуває сильний тривожний стан перед кожним візитом до лікаря (страх).
 - ✓ Висловлює роздратування і агресію до медичного персоналу (агресія).
 - ✓ Виявляє відсутність інтересу до свого здоров'я і лікування (апатія).
2. Опишіть коротко (2-3 речення) кожну реакцію з психологічної точки зору.
3. Запропонуйте по одній рекомендації або методу підтримки для кожної реакції, які можуть допомогти пацієнту.

Тема 6. РЕАБІЛІТАЦІЙНА ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА ОНКОЗАХВОРЮВАННЯХ, ПРИ НЕВРОЗАХ

Підготувати доповіді

1. Історико-теоретичний аналіз реабілітації при неврозах.
2. Погляди Зигмунда Фрейда на природу неврозів та їх лікування.
3. Внесок Карла Юнга у розуміння механізмів невротичних станів.
4. Альфред Адлер і його підхід до неврозів: психологічні механізми та реабілітація.
5. Розвиток психоаналітичної традиції у реабілітації пацієнтів із неврозами.
6. Сучасні підходи до психологічної допомоги при онкозахворюваннях.
7. Ефективність сучасних методів психологічної допомоги при неврозах.
8. Роль психолога в мультидисциплінарній команді: співпраця з лікарями, соціальними працівниками та реабілітологами.

Практичне завдання

- ✓ Ознайомтесь із основними положеннями Фрейда, Юнга і Адлера щодо неврозів.
- ✓ Порівняйте їхні погляди на причини і механізми невротичних станів у таблиці.
- ✓ Напишіть короткий висновок, які ідеї з цих теорій можна застосувати у сучасній реабілітації.

- ✓ Ознайомтеся з науковими статтями або навчальними матеріалами про сучасні методи психологічної допомоги при неврозах та онкозахворюваннях.
- ✓ Опишіть основні відмінності та схожості у підходах до цих двох категорій пацієнтів.
- ✓ Сформулюйте, яку роль відіграє психолог у мультидисциплінарній команді при роботі з такими пацієнтами.

Тема 7. ПСИХОЛОГІЯ ТА РЕАБІЛІТОЛОГІЯ КРИЗОВИХ СТАНІВ

Підготувати доповіді

1. Основи реабілітології кризових станів: методологічні засади та принципи.
2. Типологія кризових станів: класифікація та особливості.
3. Базові принципи психологічної реабілітації у кризових станах.
4. Досвід застосування психологічної реабілітації після надзвичайних подій: війна, аварії, пандемія COVID-19.
5. Особливості міждисциплінарної взаємодії в реабілітації кризових станів.
6. Етичні аспекти кризової психологічної реабілітації: виклики та рішення.
7. Культурні особливості у кризовій реабілітації: врахування традицій і цінностей пацієнтів.
8. Психологічна підтримка як ключовий елемент реабілітації після психотравмівних ситуацій.

Практичне завдання

1. Ознайомтеся з основними поняттями реабілітології кризових станів:
 - ✓ методологічні засади кризової реабілітації;
 - ✓ типологія кризових станів і види психотравмівних ситуацій;
 - ✓ базові принципи психологічної реабілітації.
2. Проаналізуйте один із прикладів кризових станів (війна, аварії, пандемія COVID-19) з точки зору психологічної реабілітації:
 - ✓ опишіть особливості психотравми;
 - ✓ наведіть приклади методів реабілітації, що застосовувалися;
 - ✓ охарактеризуйте результати та проблеми, з якими стикалися фахівці.
3. Опишіть основні засади міждисциплінарної взаємодії у кризовій реабілітації та її значення для ефективності допомоги пацієнтам.
4. **Розгляньте етичні та культурні аспекти** кризової реабілітації:
 - ✓ які важливі моменти потрібно враховувати при роботі з різними групами населення;
 - ✓ як забезпечити повагу до культурних особливостей під час реабілітації.
5. **Напишіть короткий звіт (1-2 сторінки)** за результатами виконання завдання, включно з власними висновками про важливість психологічної реабілітації у кризових ситуаціях.

Тема 8. КОМПЛЕКСНА МОДЕЛЬ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДІТЕЙ

Підготувати доповіді

1. Основні теоретичні підходи до психолого-педагогічної реабілітації дітей.
2. Комплексна модель психолого-педагогічної реабілітації: структура та компоненти.
3. Етичні засади у психолого-педагогічній реабілітації дітей: принципи і виклики.
4. Взаємодія психолога і педагога у процесі реабілітації дітей з особливими потребами.
5. Вплив сімейного середовища на ефективність психолого-педагогічної реабілітації.

Практичне завдання

1. Ознайомтеся з основними теоретичними підходами до реабілітації дітей, зокрема:
 - ✓ психолого-педагогічні методи;
 - ✓ комплексний підхід до підтримки розвитку дитини.
2. Проаналізуйте модель психолого-педагогічної реабілітації дітей:
 - ✓ визначте основні компоненти моделі;
 - ✓ опишіть роль психолога та педагога у реабілітаційному процесі.
3. Розгляньте етичні засади психолого-педагогічної реабілітації дітей:
 - ✓ які принципи повинні дотримуватися фахівці при роботі з дітьми;
 - ✓ чому важливо враховувати індивідуальні особливості дітей.
4. Оцініть особливості психологічної реабілітації девіантних дітей та підлітків:
 - ✓ характерні проблеми та методи їх подолання;
 - ✓ роль сім'ї і соціального середовища.
5. Вивчіть значення мовленнєвого розвитку у психолого-педагогічній реабілітації дітей:
 - ✓ вплив мовлення на загальний розвиток дитини;
 - ✓ методи підтримки та корекції мовленнєвих порушень.
6. Напишіть звіт (1-2 сторінки), у якому:
 - ✓ коротко викладіть основні положення комплексної моделі реабілітації;
 - ✓ поділіться власними думками щодо важливості міждисциплінарного підходу;
 - ✓ надайте приклади можливих реабілітаційних заходів.

**ПРИКЛАД ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ
з дисципліни «Теоретичні основи психологічної реабілітації»**

1. **Що є основною метою психологічної реабілітації?**
 - а) Відновлення фізичних функцій
 - б) Повернення до професійної діяльності
 - в) Соціальна адаптація особи
 - г) Всі вищезазначені

2. **Який із наведених принципів не є основним у реабілітаційній психології?**
 - а) Індивідуальний підхід
 - б) Комплексність
 - в) Авторитарність
 - г) Безперервність

3. **Який термін описує процес відновлення психологічного стану особи після травматичної події?**
 - а) Ремісія
 - б) Реабілітація
 - в) Регенерація
 - г) Реструктуризація

4. **Що включає в себе комплексна реабілітація?**
 - а) Медичні заходи
 - б) Психологічну підтримку
 - в) Соціальну адаптацію
 - г) Всі вищезазначені

5. **Який з нижченаведених факторів є психологічним бар'єром у реабілітації?**
 - а) Висока мотивація
 - б) Підтримка родини
 - в) Низька самооцінка
 - г) Доступ до ресурсів

6. **Хто є автором концепції загального адаптаційного синдрому?**
- а) З. Фрейд
 - б) К. Юнг
 - в) Г. Сельє
 - г) А. Маслоу
7. **Який з наведених типів стресу є позитивним?**
- а) Дистрес
 - б) Еустрес
 - в) Хронічний стрес
 - г) Травматичний стрес
8. **Який етап не входить до фаз загального адаптаційного синдрому?**
- а) Тривога
 - б) Опір
 - в) Виснаження
 - г) Регенерація
9. **Що є основною метою психологічної адаптації?**
- а) Уникнення стресових ситуацій
 - б) Пристосування до нових умов
 - в) Зниження фізичної активності
 - г) Ізоляція від соціуму
10. **Який з наведених методів є ефективним у подоланні стресу?**
- а) Ізоляція
 - б) Медитація
 - в) Уникнення спілкування
 - г) Ігнорування проблеми
11. **Що є ключовим фактором у мотивації до реабілітації?**
- а) Примус
 - б) Підтримка оточення
 - в) Ігнорування проблеми
 - г) Відсутність цілей

12. Який з наведених методів сприяє підвищенню мотивації?

- а) Ігнорування досягнень
- б) Наголошення на невдачах
- в) Встановлення досяжних цілей
- г) Порівняння з іншими

13. Що означає термін «внутрішня мотивація»?

- а) Мотивація, що виникає під впливом зовнішніх факторів
- б) Мотивація, що базується на особистих переконаннях та цінностях
- в) Мотивація, спричинена страхом покарання
- г) Мотивація, що виникає через соціальний тиск

14. Який з наведених факторів не сприяє формуванню мотивації?

- а) Позитивне підкріплення
- б) Визначення особистих цілей
- в) Негативне ставлення оточення
- г) Підтримка з боку фахівців

15. Який метод використовується для виявлення мотиваційних установок особи?

- а) Тестування фізичних здібностей
- б) Психодіагностичні методики
- в) Медичне обстеження
- г) Соціологічне опитування

16. Що є основною метою нарративної терапії?

- а) Зміна поведінки через покарання
- б) Розповідь особистої історії для переосмислення досвіду
- в) Ізоляція від соціуму
- г) Примус до змін

17. Який з наведених методів є характерним для нарративної терапії?

- а) Ведення щоденника
- б) Фізичні вправи
- в) Медикаментозне лікування
- г) Ігрова терапія

18.Що означає термін «ре-авторинг» у наративній терапії?

- а) Повторне переживання травми
- б) Переписування особистої історії з новим значенням
- в) Відмова від минулого досвіду
- г) Ігнорування проблем

19.Який з наведених факторів не є принципом наративної терапії?

- а) Співпраця між терапевтом і клієнтом
- б) Домінування терапевта
- в) Визнання багатоголосся історій
- г) Повага до особистого досвіду

20.Який результат очікується від наративної терапії?

- а) Повна зміна особистості
- б) Переосмислення та прийняття власного досвіду
- в) Забуття минулого
- г) Ізоляція від травматичних спогадів

21.Що таке психосоматика?

- а) Вивчення соматичних захворювань
- б) Взаємозв'язок психічного та тілесного здоров'я
- в) Сфера ендокринології
- г) Метод фізичної терапії

22.Який психологічний стан найчастіше супроводжує хронічні захворювання?

- а) Ейфорія
- б) Тривожність
- в) Агресія
- г) Апатія

23.Який з методів ефективний при роботі з пацієнтами із серцево-судинними розладами?

- а) Гіпноз
- б) Аутогенне тренування
- в) Психодрама
- г) Сугестивна терапія

24.Що є метою психотерапії у випадку хронічного захворювання?

- а) Усунення медичних симптомів
- б) Формування адекватного ставлення до хвороби
- в) Повна відмова від лікування
- г) Замовчування проблеми

25.Який підхід сприяє кращій адаптації до життя з хронічною хворобою?

- а) Уникнення думок про хворобу
- б) Активне включення в реабілітаційний процес
- в) Ізоляція від оточення
- г) Ігнорування симптомів

26.Яка стадія пухлинного процесу передбачає появу метастазів?

- а) Початкова
- б) Латентна
- в) Термінальна
- г) Реабілітаційна

27.Що є характерним для істеричного неврозу?

- а) Постійна тривога
- б) Емоційні реакції, що не відповідають ситуації
- в) Непомітність симптомів
- г) Порушення координації

28.Що таке неврастенія?

- а) Хронічне тілесне захворювання
- б) Невротичний розлад, що проявляється виснаженням нервової системи
- в) Ендогенне психічне захворювання
- г) Розлад поведінки

29.Який метод доцільно застосувати при obsесивно-компульсивному розладі?

- а) Гештальт-терапія
- б) Когнітивно-поведінкова терапія
- в) Гіпноз
- г) Аутогенне тренування

30. Який метод найчастіше використовується у психотерапії онкохворих?

- а) Когнітивно-поведінкова терапія
- б) Психоаналіз
- в) Арт-терапія
- г) Екзистенційна терапія

31. Що є основною ознакою психологічної кризи?

- а) Тимчасове покращення самопочуття
- б) Порушення адаптаційних механізмів
- в) Надмірна активність
- г) Висока самооцінка

32. Яка ситуація найчастіше призводить до екзистенційної кризи?

- а) Втрата майна
- б) Втрата сенсу життя
- в) Конфлікт із колегами
- г) Переїзд

33. Який метод використовується у кризовій інтервенції?

- а) Психоаналіз
- б) Дебрифінг
- в) Психодрама
- г) Психодіагностика

34. Що включає в себе метод дебрифінгу?

- а) Медикаментозне лікування
- б) Систематичну бесіду після пережитої травми
- в) Ізоляцію від соціуму
- г) Інтерв'ювання клієнта

35. Який документ регламентує стандарти реабілітації жертв тортур?

- а) Конституція країни
- б) Конвенція ООН проти катувань
- в) Медичний кодекс
- г) Психологічна хартія

36.Що є метою психолого-педагогічної реабілітації дітей?

- а) Повернення дитини до освітнього процесу
- б) Ізоляція дитини з порушеннями
- в) Виховання в закритих умовах
- г) Медичне лікування

37.Що таке ІПР (індивідуальна програма розвитку)?

- а) Стандартна шкільна програма
- б) Індивідуальний план розвитку дитини з ООП
- в) План харчування
- г) Медична карта

38.Який метод є дієвим у роботі з дитиною з аутизмом?

- а) Репресивний
- б) Арт-терапія
- в) Навіювання
- г) Когнітивне перевантаження

39.Що таке девіантна поведінка?

- а) Психічна хвороба
- б) Відхилення від норм соціальної поведінки
- в) Стандартна реакція на стрес
- г) Професійна деформація

40.Який спеціаліст входить до команди інклюзивного супроводу?

- а) Вчитель фізкультури
- б) Психолог
- в) Тренер
- г) Юрист

ПИТАННЯ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ
з дисципліни «Теоретичні основи психологічної реабілітації»

1. Визначте предмет психології реабілітаційної діяльності.
2. Опишіть історичні етапи формування реабілітології як науки.
3. Загально-психологічні засади реабілітації та профілактики.
4. Які функції та завдання виконує психолог у сфері реабілітації?
5. Яке місце займає психологія в системі реабілітаційних наук?
6. Назвіть основні напрямки та галузі реабілітаційної діяльності.
7. Як військові конфлікти вплинули на розвиток сучасної реабілітації?
8. Назвіть ключові принципи загально-психологічної профілактики у реабілітації.
9. Які професійні компетенції необхідні психологу у сфері реабілітації?
10. Назвіть основні підходи до вивчення стресу у сучасній психології.
11. Розкрийте зміст поняття «стрес» та його класифікацію.
12. У чому полягає різниця між еустресом і дистресом?
13. Які фізіологічні та психологічні аспекти стресу важливі для реабілітації?
14. Як впливають стресові чинники на хід реабілітаційного процесу?
15. Які зовнішні чинники найчастіше викликають стрес у процесі реабілітації?
16. Як стрес може посилити або гальмувати психосоматичні симптоми?
17. Основні вчення про посттравматичну стресову реакцію, її форми.
18. Назвіть основні вчення про посттравматичну стресову реакцію.
19. Яку роль відіграє мотивація в процесі реабілітації?
20. Охарактеризуйте принципи індивідуалізації мотиваційних стратегій.
21. Що означає участь клієнта у власному процесі відновлення?
22. Назвіть сучасні інтегративні методи роботи з мотивацією у реабілітаційній практиці.
23. Що таке наративна реабілітологія?
24. Поясніть поняття проєктивності та інтроективності психіки у контексті реабілітації.
25. Яке значення мають життєві сюжети в наративній практиці?
26. У чому полягає відмінність між патерном і імпровізацією в особистісній історії?
27. Які особливості має психологічна допомога при хронічних соматичних захворюваннях?
28. Історико-теоретичний аналіз реабілітації при неврозах.
29. Сучасні підходи до психологічної допомоги при онкозахворюваннях.
30. Сучасні підходи до психологічної допомоги при неврозах.
31. У чому полягає вплив хронічного стресу на соматичні симптоми?

32. Які психологічні ресурси можуть бути активізовані для підтримки клієнта?
33. У чому полягає важливість психологічної підтримки пацієнтів з хронічними хворобами?
34. Які підходи застосовуються у когнітивно-поведінковій терапії в реабілітації?
35. Висвітліть погляди Фрейда на природу неврозів.
36. Висвітліть погляди Юнга на природу неврозів.
37. Висвітліть погляди Адлера на природу неврозів.
38. Які сучасні підходи застосовуються до психологічної реабілітації при онкозахворюваннях?
39. У чому полягає специфіка психологічної допомоги онкохворим?
40. Які підходи використовуються для зниження тривожності у клієнтів із неврозами?
41. Що таке кризова реабілітація? Які її основні принципи?
42. Назвіть типові психотравмівні ситуації та типи кризових станів.
43. Які психологічні теорії лежать в основі кризової реабілітації?
44. Досвід застосування психологічної реабілітації кризових станів.
45. Охарактеризуйте приклади реабілітації після надзвичайних подій (війна, COVID-19).
46. Які етичні та культурні аспекти необхідно враховувати під час кризової реабілітації?
47. У чому полягає суть психолого-педагогічної моделі реабілітації дітей?
48. Назвіть основні етичні принципи реабілітації дітей.
49. Яке значення має мовленнєвий розвиток у реабілітації дитини?
50. Які методи доцільні у роботі з дітьми, що мають порушення мовлення?
51. Назвіть соціальні чинники, що впливають на ефективність дитячої реабілітації.
52. Які етичні виклики можуть виникати під час психологічної реабілітації у кризових або соматичних станах, і як психолог має на них реагувати?

ФОРМИ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ УСПІШНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. При поточному контролі оцінці підлягають: рівень теоретичних знань та вміння працювати з науковою літературою, знання матеріалу, продемонстрованого у виконаних (як правило) індивідуальних завданнях; обґрунтованість висновків, а також самостійність та повнота вирішення практичних завдань та аналізу матеріалів; активність та систематичність роботи на заняттях; результати виконання домашніх завдань, тестів, експрес-опитувань тощо.

Форми проведення поточного контролю: усне опитування здобувачів, вирішення практичних завдань, тестові завдання (для зацікавленості у навчанні, розвитку здібностей студента може бути передбачено виконання інших, індивідуальних для кожного студента завдань).

Проміжний контроль проводиться після вивчення відповідних тем або блоку тем з метою з'ясування ступеню засвоюваності студентами відповідного об'єму опрацьованого та вивченого матеріалу та подальшої оцінки рівня отриманих знань. Форми проведення проміжного контролю: тренувальні вправи, експрес-контроль на лекціях, тестове опитування, усне опитування.

Підсумковий контроль у формі екзамену.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Рівень знань оцінюється:

-«відмінно» / «зараховано» А - від 90 до 100 балів. Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно знаходити та опрацьовувати необхідну інформацію, демонструє знання матеріалу, проводить узагальнення і висновки. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, під час яких давав вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

- «добре» / «зараховано» В - від 82 до 89 балів. Студент володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

- «добре» / «зараховано» С - від 74 до 81 балів. Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, але дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, реферату та активність у науково-дослідній роботі;

-«задовільно» / «зараховано» D - від 64 до 73 балів. Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на середньому рівні, допускає помилки, серед яких є значна кількість суттєвих. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, рефератів (есе);

-«задовільно» / «зараховано» E - від 60 до 63 балів. Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні, на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки, має неповний конспект з завданнями до самостійної роботи.

- «незадовільно з можливістю повторного складання» / «не зараховано» FX – від 35 до 59 балів. Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.

**ТАБЛИЦЯ ВІДПОВІДНОСТІ РЕЗУЛЬТАТІВ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ ЗА
РІЗНИМИ ШКАЛАМИ**

100-бальною шкалою	Шкала за ECTS	За національною шкалою	
		екзамен	залік
90-100 (10-12)	A	Відмінно	зараховано
82-89 (8-9)	B	Добре	
74-81 (6-7)	C		
64-73 (5)	D	Задовільно	
60-63 (4)	E		
35-59 (3)	FX	незадовільно	не зараховано
1-34 (2)	F		

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна:

1. Бойко Г. М. Реабілітаційна психологія : посібник [для студ. вищ. навч. закл.]. Полтава: АСМІ, 2010. 240 с.
2. Бочелюк В.Й., Турубарова А.В. Психологія людини з обмеженими можливостями: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 264 с.
3. Волошина П. В., Марути Н. О. Соціально-стресові розлади (клініка, діагностика, профілактика) / за ред.: Харків: Строков Д.В., 2016. 335 с.
4. Групові форми роботи в системі психосоціальної допомоги дітям і сім'ям, що опинились у складних життєвих обставинах внаслідок військових дій (досвід упровадження) / заг. ред. В. Г. Панка, І. І. Ткачук. Київ : Ніка-Центр, 2020. 122 с.
5. Євдокимова Н. О., Зливков В. Л., Лукомська С. О., Федан О. В. Особистість у кризових ситуаціях: огляд сучасних психодіагностичних методик: навч. посіб. Миколаїв: Іліон, 2016. 341 с
6. Організація психотерапевтичної допомоги в системі реабілітації хворих та інвалідів з психічними та поведінковими розладами, кризовими станами і потерпілих в результаті техногенних аварій і катастроф в умовах реформування охорони здоров'я. методичні рекомендації. Донецьк, 2013. 83 с.
7. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник. Том 1. Київ, 2018. 208 с
8. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник. Том 2. Київ, 2018. 240 с.
9. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник. Том 3. Київ, 2018. 236 с.
10. Психологічна допомога постраждалим внаслідок кризових травматичних подій: методичний посібник / З. Г. Кісарчук, Я. М. Омельченко, Г. П. Лазос, Л. І. Литвиненко... Царенко Л. Г.; за ред. З. Г. Кісарчук. К.: ТОВ "Видавництво "Логос". 207 с.
11. Седих К. В. Основи психотерапії: навч. Посібник. Київ: Академвидав, 2016. 191 с.
12. Технології психотерапевтичної допомоги постраждалим у подоланні проявів посттравматичного стресового розладу: монографія / З. Г. Кісарчук, Я. М. Омельченко, Г. П. Лазос [та ін.]; за ред. З. Г. Кісарчук. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2020. 178 с.
13. Черненко М.І., Аршава І.Ф. Медико-соціальна і психологічна реабілітація хворих та інвалідів. Дніпропетровськ, 2007. 606 с.

14. Шевцов А. Г. Методичні основи організації соціальної реабілітації дітей з вадами здоров'я: [монографія] / А. Г. Шевцов. К.: НТІ «Інститут соціальної політики», 2004. 239 с.

Допоміжна

1. Александров Д. О., Левенець О. А. Психологічна допомога працівникам ОВС, які виконують службові обов'язки в екстремальних умовах діяльності. Навч.-метод. Посібн. Київ. Національна академія внутрішніх справ, 2015. URL: https://www.naiu.kiev.ua/files/kafedru/up/pidrych_psuxol-zabezp9.pdf

2. Ауто- та гетероагресивна поведінка у структурі посттравматичних психічних розладів у учасників АТО / І. Я. 3. Пінчук, В. Я. Пішель, М. Ю. Полив'яна [та ін.]. Архів психіатрії. 2016. № 3. С. 6–11. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apsuh_2016_22_3_3

3. Військова психологічна підготовка та реабілітація/від. військ.-соц. роботи соц.-психол. упр. Голов. упр. по роботі з особовим складом Збройних Сил України. Київ: Вид. Філюк, 2015. 495 с.

4. Герман Дж. Психологічна травма та шлях до видужання: наслідки насильства – від знущань у сім'ї до політичного терору. Львів: Видавництво Старого Лева, 2015. 416 с.

5. Горбунова В. В., Карачевський А. Б., Климчук В. О., Нетлюх Г. С., Романчук О. І. Соціально психологічна підтримка адаптації ветеранів АТО: посібник для ведучих груп. Львів: Інститут психічного здоров'я Українського католицького університету, 2016. 96 с.

6. Давидова О. В. Майндфулнес-технології регуляції стресостійкості в роботі практичного психолога з учнями юнацького віку. Кременчук, 2022. 56 с.

7. Єгорова О. Б. Реабілітаційна психологія: курс лекцій. Навчально-методичний посібник для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 053 Психологія. Слов'янськ: Вид-во Б.І. Маторіна, 2018. 132 с.

8. Іванова О. Л., Пінчук І. Я., Хаустова О. О., Степанова Н. М., Чайка А. В., Пінчук А. О. Методичні рекомендації щодо надання першої психологічної допомоги сім'ям з дітьми, дітям, які перебувають/перебували у зоні збройного конфлікту // Підтримка реформи соціального сектору в Україні /за ред. О. Л. Іванової. URL: <http://www.mvk.if.ua/cssm/29453>

9. Калініченко Я.О. Використання метафоричних асоціативних зображень «НОТІУМ (Найвідоміші Образи Та Істоти Української Міфології)» при наданні психологічної допомоги постраждалим у період воєнних дій.

Хорол: ОЗ «Хорольська гімназія», 2022. –36 с.

10. Соціально-психологічна реабілітація дітей, вилучених із ситуацій торгівлі дітьми та інших найгірших форм дитячої праці: узагальнення досвіду організацій Центральної та Східної Європи: навч.-метод. посіб. Акад. пед. наук України, Укр. наук.-метод. центр практ. психології і соц. роботи; ОБСЄ, Координатор проектів ОБСЄ в Україні. Київ: Час Друку, 2007. 116 с.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека Міжнародного гуманітарного університету: офіційний сайт.
URL: https://mgu.edu.ua/science_library
2. Бібліотека Університету Ушинського : офіційний сайт. URL:
<https://library.pdpu.edu.ua>
3. Міністерство освіти і науки України: офіційний сайт. URL:
<http://www.mon.gov.ua>
4. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського: офіційний сайт.
URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
5. Одеська національна наукова бібліотека: офіційний сайт. URL:
<http://odnb.odessa.ua/>